

Paimion kaupunginhallitus

Paimio-Seuralta pyydetty lausunto / Huso-Pöylän tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotus

YLEISTÄ, TAUSTAKSI JA YHTEEVVEDOKSI

Paimio-Seura on antanut aiemmin pyynnöstä lausunnon Huso-Pöylän tuulivoimapuiston luonnoksesta (kevät 2013).

Pidämme edelleen voimassa tuon lausuntomme (liite)*. Emme ole muuttaneet kantaamme siinä esitettyyn varauksellisuuteen nähden. Olemme edelleen sitä mieltä, että uusiutuvien energiamuotojen suosiminen on yleisellä tasolla kannatettava asia, mutta ei itseisarvoisesti, ideaa mekaanisesti noudattaen, vaan kunkin yksittäisen tuulivoimahankkeen kohdalla perusteellisesti punniten. Soisimme, että tuulivoimapuistot suunnitellaan alueille, missä ne eivät häiritse asutusta eivätkä arvokasta luontoympäristöä tai kulttuurimaisemaa. Emme pidä Huso-Pöylää tällaisena häiriötä tuottamattomana alueena.

* Poikkeuksena tämä:

Luonnosta koskevassa lausunnossamme 2013 vaatimamme kaksi yksityiskohtaa – a) Kurjenkylän maisemaselvitys, joka oli tärkeästä maisemallisesta sijainnistaan huolimatta jätetty/jäänyt pois luonnoksen tarkastelusta, ja b) Rekottilan linnavuorelta ja hautaröykkiöiltä aukeavan maiseman arviointi – ovat mukana ehdotusaineistossa.

Oheisessa **kaavaehdotuslausunnossamme** nostamme siis esille luonnoslausunnossamme olevia, tärkeinä pitämiämme asioita, mutta tuomme esille myös uusia näkökohtia.

Kotiseutuyhdistyksenä keskitymme yleisten periaatteiden lisäksi maisemaan ja sen kohteluun sekä asukkaiden viihtyvyyteen, lisäksi korostamme asukkaiden mielipiteiden todellista kuulemistä.

1) Edelleenkin on huomiota herättävää, että Huso-Pöylän voimaloiden **määrä (9)** ja **yhteisteho** (voimalatyypin mallia ja tehoa ei tosin ole määritelty) jäävät juuri ja juuri sen rajan alle, missä kaikissa tapauksissa tulee teettää **YVA**. Huomiota herättää YVA-selvitysrajan hipomisen lisäksi siis myös se, että aluetta voi teoriassa täydentää myöhemmin: maakuntavaihekaava mahdollistaisi isomman voimalamäärän, 13 voimalaa. Voitaisiinko ne tehon lisäystä haluttaessa liittää edellisten voimaloiden jatkoksi ilman YVAa?

Tilanne YVAN suhteen on Paimiossa muuttunut aivan äskettäin siten, että kaupungin ympäristö- ja kaavoitusasioita käsittelevä elin, Paimion ympäristölautakunta, on vaatinut 21.1.2014 YVAN tekemistä (äänestys: 5-3).

2) Olemme yllättyneitä siitä, että **voimaloiden napakorkeus** nostettiin – asiasta selkeästi tiedottamatta ja ilman että sitä olisi käsitelty kansalaiskeskustelussa – 141 metriin, lappeden yli 200 metriin. **Asiasta puuttui avoimuus sekä varovaisuusperiaatteen noudattaminen.** Asiakirjoissa nosto on sivuutettu tai se on ohitettu nopeasti. Kaavaselostus (lausujan kursivointi ja lihavointi):

"Suunnittelun edetessä ja alueelta saatujen tuulimittaustulosten perusteella voimaloiden napakorkeutta on voitu nostaa 20 metrillä, koska alueella voimassa olevia lentoestekorkeuksia on Liikenteen turvallisuusvirasto TraFin toimesta lievennetty."

Täydennetyssä Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) ei ole edes mainintaa napakorkeuden nostamisesta prosessin aikana.

Ympäristölautakunnan pöytäkirjaan, jota on käytetty sittemmin pohjana hallituksen päätöksenteossa, noston perustelu on kirjattu väärin.

Mielestämme kaavahanke olisi pitänyt **aloittaa alusta** eikä jatkaa suoraan vanhalta pohjalta: korkeuden nostaminen on merkityksellinen eikä suinkaan kevyesti sivuutettava asia.

3) Ansiokkaasti tehdyssä maisemataarkastelussa käy selvästi ilmi, miksi voimaloiden tulo ei ole maiseman kannalta positiivinen asia; tämä koskee erityisesti Kurjenkylää.

4) Asian edistäminen nopealla aikataululla on arveluttavaa, a) kun **tulossa on ministeriöiden ohjeita ja asetuksia** ja b) kun vaihekaavan vaiheet ovat vielä kesken.

KORKEUDEN NOSTO JA SEN PERUSTELU

Luonnosvaiheesta ehdotusvaiheeseen siirryttäessä voimaloiden korkeus on nostettu 120 metristä 141 metriin. Emme pidä hyvänä menettelyä siitä, että työtä ei aloitettu uudelleen luonnosvaiheesta, vaan jatkettiin muuttuneella napakorkeudella suoraan ehdotusvaiheeseen. Tämä antaa kuvan erityisestä kiireestä, mikä johtunee valtion yritystuen määrästä, joka olisi lähivuosina suurempi kuin myöhemmin.

Huomautamme myös, että **kaupungin pöytäkirjoissa on kirjoitettu virheellisesti** (alla) siitä, miksi napakorkeutta on nostettu. YMPLTK § 112 (lausujan kursivointi ja lihavointi):

"Luonnoksesta saatujen lausuntojen pohjalta kaavaehdotuksessa tuulivoimaloiden napakorkeutta **on ollut mahdollisuus nostaa** 140 metriin, jonka pohjalta myös melumallinnukset ja varjon vilkunta on tehty uusilla korkeuksilla."

Asia kiinnostaa erityisesti siksi, että mekin olimme luonnosvaiheen lausunnonantajia. Missään luonnosvaiheen lausunnossa ei nähdäksemme ole ehdollisuutta eli mainintaa, että lausunto pätisi myös luonnosta paljon korkeampien voimaloiden suhteen, vaan kaikki lausunnot luonnollisesti ovat lähteneet **esitetystä korkeudesta** (120 m). **Asia lieneekin poimittu – lausuntojen sijasta – neuvottelumuistiosta.** Katkelma neuvottelumuistiosta (lihavointi ja kursivointi lausujan):

PAIMION KAUPUNKI JA SALON KAUPUNKI

HUSO-PÖYLÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA

Työneuvottelu

Paikka: Paimion kaupungintalo

Aika: Keskiviikko 11.9.2013, klo 12.30

Kaavaehdotukseen selvitettävät asiat

Esitys voimaloiden napakorkeuden nostosta

Paimiossa on epävirallisesti keskusteltu napakorkeuden nostosta, mutta jossakin määrin ollaan varovaisia. Vastustuksen vuoksi nostoon ei välttämättä suhtauduta myönteisesti.

Erik Trast sanoi, että **hanke on aloitettu matalammalla napakorkeudella lentoesterajoitusten vuoksi ja nyt niihin on matkan varrella tullut helpotuksia, minkä vuoksi nosto on mahdollinen.** Napakorkeuden nosto 140 metriin on

kannattavuudeltaan tarkasti harkittava asia, koska tuulisuus ja kannattavuus korkeammalla paranee huomattavasti. Napakorkeudella 120 m tämän kokoisista hankkeista tulee juuri ja juuri kannattavia. **Kyse olisi kohtalaisesta pääomatuotosta, joten korkeuden nosto on siinäkin mielessä edullista.**

Ympäristölautakunnan pöytäkirjaan kirjattuun sanamuotoon on syytä kiinnittää huomiota, koska päättäjät ovat voineet saada väärän käsityksen luonnoksesta saatujen lausuntojen sisällöstä. Todennäköisesti jotkut muutkin 'ulkopuoliset' lausunnonantajat hämmästelevät sitä, että kaava etenee luonnosvaiheesta ehdotusvaiheeseen niiden välissä päätetyin, sisäisessä neuvottelussa todetuin uusin mitoin – ilman julkista keskustelua, uutta lausuntokierrosta ja kaavan uutta liikkeelle lähtemistä luonnosvaiheesta käsin.

MAISEMA

Huso-Pöylän tuulivoimapuistolle ei ole olemassa valmiita vertailukohteita maisemallisten vaikutusten suhteen. Ei ole olemassa esimerkkejä asetelmasta, missä eteläsuomalainen, moni-ilmeinen ja korkeussuhteiltaan dramaattisen vaihteleva, viljelylaaksoja ja kalliolyänköjä sisältävä suurmaisema sisältäisi tuulivoimaloiden ryppään, joka olisi pystytetty **maisemaa hallitsevaan kohtaan, alavalta jalustalta nousevalle ylänköalueelle.**

Päättäjät ovat tehneet havaintoja tuulivoimaloista, mutta kohteena on ollut täysin erityyppisessä maisemassa sijaitsevat laitokset, joten kokemuksista ei saa työkaluja Huso-Pöylän kokonaisuuden arvioimiseksi. Pohjanlahden rannikon, Honkajoen tai Porin hankealueet eivät anna oikeaa mielikuvaa Huso-Pöylän maisemasuhteista.

Arviot voimalapuiston vaikutuksista ovat tähän asti näyttäneet perustuvan henkilökohtaisiin mielipiteisiin; kun voimaloiden tuloa halutaan voimakkaasti edistää, myös itse masto siipineen selitetään positiiviseksi maisemaelementiksi, jolla on suorastaan kauneusarvoja. **Tämän takia voimalapuiston vaikutuksia koskeva ja objektiivisuuteen pyrkivä maisematarkastelu – suppeanakin – on tärkeä asiakirja.** Se analysoi maisemarakenteen erityispiirteitä ja tuo esille selkeästi esille visuaaliset ongelmat: kartoin ja tekstein selvennetään esimerkiksi voimaloiden hallitsevuutta avoimissa pitkissä näkymissä sekä mm. yöaikaista näkymistä.

Paimio on joutunut jo sietämään valtakunnallisten tavoitteiden takia radan ja moottoritien vaikutukset ja niiden maisemaa koskevat isot muutokset sekä toiminnalliset rajoitukset maankäytössä. Yleisosoudessa maiseman kokemisesta todetaan (kursivointi ja lihavointi lausujan):

"Ajallinen luonne. Erityisesti ihmisten toimien johdosta *jatkuvassa muutosprosessissa olevassa maisemassa tuulivoimaloiden maisemavaikutukset ovat vähemmän negatiivisia. Staattinen ja muuttumaton maisema on herkempi tuulivoimarakentamisesta aiheutuville vaikutuksille.*"

Erityisesti Kurjenkylän alueella muutos maisemassa olisi paikoitellen todella suuri. Selvityksessä todetaan voimaloiden "visuaalinen vaikutus" "hallitsevaksi".

Valtakunnallisten teiden maisemasta todetaan (kursivointi ja lihavointi lausujan):

"Hanke korostaa metsäisen kallioselänteen etäisyyksiä ja mittasuhteita sekä *luo entistä voimakkaampaa kontrastia avoimien viljelylaaksojen ja karujen kalliolakien välille.*"

Tämä tarkoittanee, että vaikutelma on pysäyttävän voimakas ja ristiriita maiseman ja voimaloiden välillä suuri.

Maisemavaikutuksia on yritetty kuvata kuvasovitteilla. **Havainnollistaminen on kuitenkin edelleen riittämätöntä.** Itse asiassa 2-ulotteinen kuva ei kerro voimaloiden vaikutuksesta todelliseen näkymään kuin etäisen aavistuksen. Harva pystyy saamaan mieleensä edes

oikeansuuntaista vaikutelmaa tulevasta näkymästä. Liikkuva animaatio havainnollistaisi mittasuhteita paremmin ja loisi todellisemman vaikutelman. Tosin jotkut nytkin tehdyt havainnekuvat (kuvat 5 JA 6) näyttävät voimalan rajun vaikutuksen maisemaan vastaansanomattomasti.

Yövalaistusta ei ole riittävästi selvitetty, esimerkiksi sitä, miten lavat vaikuttavat valoon (syntykö sykkivää valoa?) ja mikä on valaistusvaikutus, jos pilvet ovat matalalla. Esimerkiksi Porin-Luvian voimalahankkeessa valoasiaa on selvitetty huomattavasti perusteellisemmin.

Rekottilan linnavuori-röykkiökokonaisuus tuli tarkastelukohteeksi seuramme vaatimuksesta. Emme ole tyytyväisiä siihen, miten tätä merkittävää esihistoria- ja näköalakohdetta kohdellaan. Ylimmältä kalliotasolta, pronssikauden hautaröykkiöiltä, avautuu alempana olevaa muinaislinna-kohdettakin näyttävämpi näkymä laaksoon. Väite siitä, että voimalat eivät hallitse näkymää, yrittää olla objektiivinen; meidän väitteemme on, että tässä suuressa ja niukkoja elementtejä sisältävässä maisemassa voimaloiden yhtenäinen ryhmä **nimenomaan hallitsee näkymää**.

Selvitys perustelee tuulimyllyjen merkityksen vähäisyyttä sillä, että "moottoritielinjaus on jo muuttanut perinteisen agraarimaiseman maisemakuva". Onko selvityksen tekijä todennut asian röykkiöiltä käsin? Moottoritie painuu maisemassa itse asiassa täysin pellon tasoon eikä nouse esiin silmiinpistävästi.

Tuulimyllyt osuvat juuri siihen suuntaan, minne paras näkymäkin suuntautuu, vaikka selvityksessä todetaan, että näkymäsuuntia avautuu myös "voimaloiden sivuitse". Päänäkymä on itään, ja sitä katsoessa ei voimaloita voi sulkea näkymästä: silmiä ei voi ohjata ohi horisontissa olevan kohdan.

KIIRE, KESKENERÄISET ISOT ASIAT

Kiireen tuntu leimaa koko prosessia. Kevään aikana on tulossa monia asiaan liittyviä ratkaisuja ja asetuksia, mutta kaavan etenemisen aikataulussa näitä ei mitenkään oteta huomioon. Syntyy ajatus siitä, että uusia määräyksiä yms. jopa hieman pelättäisiin ja kiireisellä aikataululla haluttaisiin välttää niiden noudattamista.

1) **Maakuntakaavaa** ei ole vielä vahvistettu ympäristöministeriössä. Miksi sen vahvistusta ei ensin ole odotettu? Maakuntakaavasta saattaa seurata vielä KHO-valitusvaihe, mikä myös lisää tässä vaiheessa keskeneräisyyden tunnetta.

2) **Sosiaali- ja terveysministeriö (STM)** antaa tuulivoima-alueiden asumisterveyttä käsittelevän **asetuksen** huhtikuun alussa. Miksi sitä ei odoteta?

3) **Ympäristöministeriö** on valmistelemassa **asetusta** "tuulivoimarakentamisen ulkomelutasoa koskevista suunnitteluohjeista" (tavoitteena kevät 2014).

4) **Ympäristöministeriö** on **myös** laatinut ehdotuksen tuulivoimaloiden **melun mallintamisesta ja mittaamisesta**. Ehdotus oli lausunnolla loka-marraskuun aikana, ja palautteen pohjalta laaditaan **lopulliset ohjeet**, joiden tarkoituksena on antaa tukea tuulivoima-alueiden suunnittelulle." (Lähde: ympäristöministeriön tiedote, lihavointi ja alleviivaus lausujan.)

On mahdollista ja jopa todennäköistä, että asetuksissa määritellyt arvot ja ohjeiden mukaiset mittausmenettelyt poikkeavat tässä kaavas suunnitelmassa käytetyistä.

MUUTA TÄRKEÄÄ

Asiantuntemuksemme ei riitä luontoasioiden arviointiin, joten niihin emme voi nyt puuttua; tietoomme on kuitenkin tullut asukkaiden arvio muuttolintu- ja lepakkoarvioinnin riittämättömyydestä.

Voimalan aiheuttamien erityyppisten fysikaalisten ilmiöiden vaikutuksia nimenomaan Huso-Pöylän tyyppisessä suomalaisessa kalliomaastossa ja sen ilmasto- ja valaistusoloissa ei vielä tunneta tarpeeksi. Todellisia vaikutuksia on mahdotonta arvioida vertailukohteen puuttuessa.

Asiantuntemuksemme ei riitä käsittelemään asumisterveyteen vaikuttavia melu- ja välkeasioita (välkekartta on kylläkin herättänyt kysymyksiä maallikossakin), mutta on syntynyt kuva, että alueen asukkaat ovat huomattavan syvällisesti perillä tuulivoimaloihin liittyvästä teoriapuolesta, samoin ajankohtaisista arviointimenetelmien muutoksista. Mielestämme sekä toteuttajan ja suunnittelijan että päättäjien olisi otettava asukkaiden esille tuomat perustelut vakavasti huomioon. Ymmärrämme asukkaiden huolta riittämättömästi tunnettujen vaikutusten edessä.

Pidämme myös realistisena voimalapuiston vaikutuspiiriin joutuvien asukkaiden arvioita kiinteistöjen arvon laskusta. Jos voimalapuisto tulee rakennettavaksi, olemme myös selvillä siitä, että korvausmenettelyissä ei ole yhtenäistä käytäntöä. Tuntuu vähintäänkin oikeudenmukaiselta, että korvausta saisivat myös asukkaat, joiden asumista ja elämistä puisto haittaa, eivät ainoastaan maanomistajat. (Toki tiedostamme, että korvausasiat liittyvät kaavaan vain välillisesti.)

LOPPUARVIO

Mielestämme Paimion ei pidä tässä kohtaa asettua pilottien rintamaan, vaan käyttää suurta varovaisuutta asiassa, vähintäänkin odottaa konkreettista vertailuaineistoa kohteesta, joka olisi verrannollinen tähän paikkaan. Vertailuaineistoa tarvitaan esimerkiksi maiseman muutoksen suhteen sekä kallioperän, maastonpiirteiden ja äänen- ja varjonkulun vaikutuksien arviointiin – siis todellisesta, vastaavaan maastoon tehdystä tuulipuistosta.

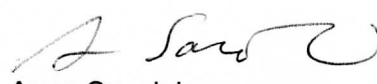
Viranomaisilta on tulossa nykykäytännöistä poikkeavia, tiukennettuja asetuksia ja ohjeita, joita mielestämme pitäisi noudattaa myös Huso-Pöylän tuulivoimalapuiston kaavallisissa selvityksissä. Edellytämme aikalisää ja oikeannäköisiä vertailukohtia.

Voimaloiden napakorkeuden nostoon ei ole esitetty muita syitä kuin yrityksen taloudelliset pyyteet, toki valtakunnallisten yleistavoitteiden avulla saadaan hankkeelle hyväksyttävyyttä. Mielestämme kaava on laadittu lähinnä yrityksen näkökulmasta, ja kansalaisvaikuttaminen valmiiksi neuvoteltuun kaavaan on näyttänyt olevan haasteellista.

Nyt tehty havainnollistusmateriaali ei riitä selvittämään todellista vaikutusta näkymiin, joka voi siis olla pelkäämäämme suurempikin. Edellytämme liikkeen avulla tehtyä havainnollistamista. Voimalat häiritsevät eheän ja vaikuttavan maisemakokemuksen saamista esimerkiksi Kurjenkylän ja 110-tien suunnasta, samoin Rekottilan vuorelta.

Paimiossa 29.1.2014

Viri Teppo-Pärnä
Paimio-Seuran vpj

Anne Savolainen
Paimio-Seuran sihteeri

Liite:

Paimio-Seuran lausunto Huso-Pöylän tuulivoimalapuiston osayleiskaavaehdotuksen luonnoksesta (2013)

Yhteystiedot:

Anne Savolainen
Nestorintie 4, 21530 Paimio
050 5043 161 (tekstiviestit), aksavo@gmail.com